

Cuprins

Prefață	5
Capitolul I. Noțiunea și sistemul procesului penal și ale dreptului procesual penal	7
<i>Secțiunea I. Procesul penal – mijloc de înfăptuire a justiției penale</i>	7
1. Noțiunea de proces penal	7
2. Fazele procesului penal român	10
2.1. Noțiunea de „fază procesuală”	10
2.2. Noul model de proces penal	12
2.3. Forme atipice ale procesului penal român	15
<i>Secțiunea a II-a. Dreptul procesual penal – parte a arhitecturii sistemului de drept</i>	16
1. Noțiunea, obiectul și sarcinile dreptului procesual penal	16
1.1. Aspecte privind noțiunea de „drept procesual penal”	16
1.2. Obiectul și sarcinile dreptului procesual penal	16
2. Legăturile dreptului procesual penal cu alte ramuri ale dreptului	17
<i>Secțiunea a III-a. Faptele și raporturile juridice de drept procesual penal</i>	18
1. Faptele juridice procesual penale. Noțiune și clasificare	18
2. Raportul juridic procesual penal. Noțiune, structură și trăsături caracteristice	19
<i>Secțiunea a IV-a. Izvoarele juridice ale dreptului procesual penal român</i>	21
1. Aspecte privind noțiunea de izvor de drept procesual penal	21
2. Izvoare juridice de drept procesual penal	21
<i>Secțiunea a V-a. Interpretarea normelor juridice procesual penale</i>	23
1. Aspecte introductive	23
2. Felul interpretării	24
<i>Secțiunea a VI-a. Aplicarea legii procesual penale române în spațiu și timp</i>	26
1. Aspecte preliminare	26
2. Aplicarea legii procesual penale române în spațiu	26
2.1. Considerații preliminare	26
2.2. Principiul teritorialității legii procesual penale	27
3. Aplicarea legii procesual penale române în timp	28
3.1. Aspecte preliminare	28
3.2. Principiul activității legii procesual penale române	28
Capitolul al II-lea. Principiile aplicării legii procesuale penale române	30
<i>Secțiunea I. Noțiunea și sistemul principiilor fundamentale ale aplicării legii procesuale penale române</i>	30
1. Noțiunea de „principiu fundamental al aplicării legii procesuale penale”	30
2. Sistemul principiilor fundamentale ale aplicării legii procesuale penale române	31

<i>Secțiunea a II-a. Conținutul principiilor fundamentale ale aplicării legii procesuale penale române</i>	34
1. Principiul legalității procesului penal	34
2. Principiul separării funcțiilor judiciare	36
2.1. Funcțiile judiciare	36
2.2. Funcția de urmărire penală	37
2.3. Funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală	38
2.4. Funcția de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată	39
2.5. Funcția de judecată	39
3. Principiul prezumției de nevinovăție	39
4. Principiul aflării adevărului	42
5. <i>Ne bis in idem</i>	44
6. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale	46
7. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal	50
7.1. Aspecte introductive	50
7.2. Caracterul echitabil al procesului penal	50
7.3. Noțiunea de „termen rezonabil”	52
8. Dreptul la libertate și siguranță	54
9. Dreptul la apărare	57
10. Principiul respectării demnității umane	61
11. Principiul respectării vieții private	63
12. Desfășurarea procedurilor penale în limba română. Dreptul la asistență gratuită din partea unui interpret	65
13. Principiul egalității persoanelor în procesul penal	68
Capitolul al III-lea. Participanții în procesul penal	69
<i>Secțiunea I. Aspecte generale privind participanții în procesul penal</i>	69
<i>Secțiunea a II-a. Organele judiciare – participanți în procesul penal</i>	70
1. Instanțele judecătorești	70
1.1. Considerații preliminare	70
1.2. Noțiunea și rolul instanțelor judecătorești	71
1.3. Organizarea instanțelor judecătorești	72
1.4. Compunerea completului de judecată	74
1.4.1. Aspecte generale privind alcătuirea și modul de lucru al completelor de judecată	74
1.4.2. Numărul de judecători din completele de judecată	75
1.4.2.1. Aspecte preliminare	75
1.4.2.2. Numărul de judecători din completele de judecată constituite la instanțele civile	75
1.4.2.3. Numărul de judecători din completele de judecată constituite la instanțele militare	76
1.4.2.4. Numărul de judecători din completele de judecată constituite la Înalta Curte de Casație și Justiție	77
1.5. Statutul judecătorilor	78
2. Ministerul Public	79

2.1. Aspecte preliminare.....	79
2.2. Principiile în conformitate cu care își desfășoară activitatea Ministerul Public.....	80
2.3. Organizarea Ministerului Public.....	82
2.4. Atribuțiile Ministerului Public.....	84
2.5. Statutul procurorilor	85
3. Organele de cercetare penală.....	86
3.1. Aspecte preliminare.....	86
3.2. Organizarea și funcționarea organelor de cercetare penală	87
3.2.1. Organele de cercetare ale poliției judiciare.....	87
3.2.2. Organele de cercetare penală speciale	88
<i>Secțiunea a III-a. Subiecții procesuali principali.....</i>	<i>89</i>
1. Aspecte preliminare.....	89
2. Suspectul.....	90
3. Persoana vătămată	91
<i>Secțiunea a IV-a. Părțile în procesul penal.....</i>	<i>94</i>
1. Aspecte introductive	94
2. Inculpatul	95
3. Partea civilă	97
4. Partea responsabilă civilmente	101
<i>Secțiunea a V-a. Succesorii, reprezentanții și substituiții procesuali.....</i>	<i>105</i>
1. Succesorii	105
2. Reprezentanții.....	106
3. Substituiții procesuali	109
<i>Secțiunea a VI-a. Avocatul – participant în procesul penal.....</i>	<i>109</i>
1. Aspecte introductive	109
2. Calitatea de avocat.....	110
3. Modalitățile prin care avocatul participă la desfășurarea procesului penal	112
3.1. Aspecte preliminare.....	112
3.2. Asistența juridică.....	113
3.3. Reprezentarea	118
3.4. Consultarea dosarului penal.....	119
4. Drepturile și obligațiile avocatului în cadrul procesului penal	120
Capitolul al IV-lea. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	123
<i>Secțiunea I. Aspecte introductive privind acțiunile în justiție</i>	<i>123</i>
1. Succintă privire asupra noțiunii de „acțiune în justiție”.....	123
2. Factorii acțiunii în justiție.....	124
<i>Secțiunea a II-a. Acțiunea penală.....</i>	<i>125</i>
1. Noțiunea de „acțiune penală”	125
2. Obiectul și subiecții acțiunii penale.....	125
3. Trăsăturile acțiunii penale	126
4. Etapele desfășurării acțiunii penale	128
4.1. Punerea în mișcare a acțiunii penale.....	128
4.2. Exercițarea acțiunii penale.....	131
4.3. Stingerea acțiunii penale.....	132

4.3.1. Aspecte preliminare	132
4.3.2. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale	134
4.3.2.1. Aspecte generale	134
4.3.2.2. Cazurile în care acțiunea penală se stinge ca urmare a lipsei de temei	135
4.3.2.3. Soluții	138
4.3.2.4. Cazurile în care acțiunea penală se stinge ca urmare a lipsei de obiect	139
4.3.2.5. Soluții	146
4.4. Continuarea procesului penal la solicitarea suspectului sau inculpatului	147
<i>Secțiunea a III-a. Acțiunea civilă în procesul penal</i>	148
1. Noțiunea, factorii și condițiile exercitării acțiunii civile în procesul penal	148
1.1. Noțiunea de „acțiune civilă în procesul penal”	148
1.2. Factorii acțiunii civile în procesul penal	149
1.3. Condițiile necesare pentru exercitarea acțiunii civile în cadrul procesului penal	152
2. Trăsăturile acțiunii civile în procesul penal	154
3. Exercițarea acțiunii civile în cadrul procesului penal	155
3.1. Dreptul de opțiune al persoanei prejudiciate prin săvârșirea infracțiunii	155
3.2. Exercițarea acțiunii civile din oficiu	157
3.3. Exercițarea acțiunii civile la instanța civilă	157
3.4. Raportul dintre acțiunea penală și acțiunea civilă	158
3.5. Soluții cu privire la acțiunea civilă exercitată în procesul penal	159
Capitolul al V-lea. Competența în materie penală	162
<i>Secțiunea I. Noțiunea și formele competenței</i>	162
1. Noțiunea de „competență”	162
2. Formele competenței în materie penală	163
2.1. Aspecte generale privind formele competenței	163
2.2. Formele fundamentale ale competenței	163
2.2.1. Competența funcțională (<i>ratione officii</i>)	163
2.2.2. Competența materială (<i>ratione materiae</i>)	164
2.2.3. Competența teritorială (<i>ratione loci</i>)	165
2.3. Formele subsidiare ale competenței	167
2.3.1. Competența personală (<i>ratione personae</i>)	167
2.3.2. Competența specială	169
2.3.3. Competența excepțională	169
<i>Secțiunea a II-a. Competența funcțională, materială și personală a instanțelor judecătorești</i>	170
1. Competența instanțelor civile	170
1.1. Competența judecătorească	170
1.2. Competența tribunalului	170
1.3. Competența curții de apel	172
2. Competența instanțelor militare	173
2.1. Competența tribunalului militar	173

2.2. Competența curții militare de apel.....	173
3. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție	174
<i>Secțiunea a III-a. Instituții legate de competența în materie penală</i>	175
1. Prorogarea de competență	175
1.1. Considerații preliminare	175
1.2. Cauzele de reunire	176
1.2.1. Reunirea obligatorie a cauzelor	176
1.2.2. Reunirea facultativă a cauzelor.....	177
1.2.3. Aspecte procedurale în privința reunirii cauzelor.....	177
1.2.4. Disjungerea.....	178
1.3. Chestiunile prealabile	179
1.4. Schimbarea calificării faptei.....	180
1.5. Schimbarea încadrării juridice a faptei	181
2. Declinarea de competență, conflictul de competență și excepția de necompetență	182
2.1. Declinarea de competență.....	182
2.2. Conflictul de competență.....	182
2.3. Excepția de necompetență	184
3. Incompatibilitatea, abținerea și recuzarea.....	185
3.1. Considerații preliminare	185
3.2. Incompatibilitatea subiecților oficiali din cadrul organelor judiciare.....	186
3.2.1. Incompatibilitatea judecătorului	186
3.2.2. Incompatibilitatea procurorului	191
3.2.3. Incompatibilitatea organului de cercetare penală	192
3.2.4. Incompatibilitatea magistratului-asistent sau a greșierului de ședință	192
3.2.5. Incompatibilitatea expertului	193
3.3. Remediile procesuale ale incompatibilității.....	193
3.3.1. Abținerea	193
3.3.2. Recuzarea.....	194
4. Strămutarea cauzelor penale	196
4.1. Noțiune și cazuri	196
4.2. Aspecte procedurale	197
5. Desemnarea altei instanțe pentru judecarea cauzei.....	200
6. Trimiterea cauzei la un alt parchet	201
Capitolul VI. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	202
<i>Secțiunea I. Probele</i>	202
1. Noțiunea, importanța și clasificarea probelor în cadrul procesului penal.....	202
1.1. Noțiunea și importanța probelor în procesul penal.....	202
1.2. Clasificarea probelor.....	204
2. Obiectul probei	205
2.1. Aspecte privind noțiunea de obiect al probei	205
2.2. Faptele sau împrejurările care trebuie dovedite.....	206
2.3. Faptele sau împrejurările care pot fi dovedite	207
2.4. Faptele sau împrejurările care nu trebuie dovedite (dispensă de probă).....	207

2.5. Faptele sau împrejurările care nu pot forma obiectul probațiunii.....	208
3. Cerințele probelor	209
4. Administrarea probelor.....	211
5. Sancțiunea excluderii probelor obținute în mod nelegal	214
6. Aprecierea probelor	216
<i>Secțiunea a II-a. Mijloacele de probă și procedeele probatorii.....</i>	<i>218</i>
1. Noțiunea, cadrul legal și importanța mijloacelor de probă și a procedeeleor probatorii în procesul penal	218
2. Declarațiile părților și ale subiecților procesuali principali	219
2.1. Declarațiile suspectului sau ale inculpatului.....	219
2.1.1. Noțiune și importanță	219
2.1.2. Procedura de obținere a declarațiilor suspectului sau inculpatului și valoarea probantă a acestora	220
2.2. Declarațiile persoanei vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente.....	224
2.2.1. Noțiune și importanță	224
2.2.2. Procedura de obținere a declarațiilor persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente și valoarea probantă a acestora	224
2.3. Declarațiile martorului.....	227
2.3.1. Noțiune și importanță	227
2.3.2. Persoanele care nu pot fi audiate ca martor	227
2.3.3. Persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor	230
2.3.4. Procedura obținerii declarațiilor martorului și valoarea probantă a acestora	230
2.3.5. Protecția martorilor.....	233
2.3.5.1. Protecția martorilor amenințați	234
2.3.5.2. Protecția martorilor vulnerabili.....	236
2.4. Procedee speciale utilizate pentru obținerea declarațiilor părților și altor subiecți procesuali principali	237
2.4.1. Confruntarea	237
2.4.2. Folosirea interpreților	237
3. Identificarea persoanelor și a obiectelor.....	238
3.1. Noțiune	238
3.2. Identificarea persoanelor	238
3.3. Identificarea obiectelor	239
3.4. Pluralitatea de identificări.....	239
4. Metode speciale de supraveghere sau cercetare	239
4.1. Aspecte introductive	239
4.2. Supravegherea tehnică.....	240
4.2.1. Noțiuni.....	240
4.2.2. Procedura de dispunere a supravegherii tehnice.....	241
4.3. Reținerea, predarea sau percheziționarea trimiterilor poștale.....	247
4.4. Utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor	248

4.5. Participarea autorizată la anumite activități.....	251
4.6. Livrarea supravegheată.....	253
5. Conservarea datelor informatice.....	254
6. Înscrierile și mijloacele materiale de probă.....	255
6.1. Înscrierile ca mijloace de probă.....	255
6.2. Mijloacele materiale de probă.....	257
7. Procedee probatorii de descoperire și de ridicare a înscrisurilor și a mijloacelor materiale de probă.....	258
7.1. Percheziția domiciliară.....	258
7.2. Alte forme de percheziție.....	264
7.2.1. Percheziția corporală.....	264
7.2.2. Percheziția asupra unui vehicul.....	265
7.2.3. Percheziția informatică.....	266
7.3. Ridicarea de obiecte și înscrisuri.....	268
7.4. Cercetarea la fața locului.....	270
7.5. Reconstituirea.....	271
8. Constatarea și expertiza.....	272
8.1. Constatarea.....	272
8.2. Expertizele.....	273
8.2.1. Noțiune și importanță.....	273
8.2.2. Procedura expertizei.....	274
8.2.3. Expertiza medico-legală psihiatrică.....	278
8.2.4. Expertiza toxicologică.....	281
8.2.5. Expertiza genetică judiciară.....	282
8.3. Alte lucrări medico-legale.....	282
8.3.1. Autopsia medico-legală.....	282
8.3.2. Exhumarea.....	284
8.3.3. Examinarea medico-legală a persoanei.....	284
8.3.4. Examinarea fizică.....	284
9. Fotografiera și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane.....	286
10. Alte instituții în legătură cu administrarea probelor în cadrul procesului penal.....	287
10.1. Comisia rogatorie.....	287
10.2. Delegarea.....	288
Capitolul al VII-lea. Măsurile procesuale.....	289
<i>Secțiunea I. Considerații cu caracter general privind măsurile procesuale.....</i>	<i>289</i>
1. Noțiunea și caracterizarea măsurilor procesuale.....	289
2. Clasificarea măsurilor procesuale.....	290
3. Succintă privire asupra noțiunii de lipsire de libertate.....	291
<i>Secțiunea a II-a. Măsurile preventive.....</i>	<i>292</i>
1. Noțiunea și scopul măsurilor preventive.....	292
2. Luarea, încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive.....	294
2.1. Luarea măsurilor preventive.....	294
2.2. Încetarea de drept a măsurilor preventive.....	296

2.3. Revocarea măsurilor preventive	297
2.4. Înlocuirea măsurilor preventive	298
3. Căile de atac împotriva actelor prin care se dispune luarea, încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive	299
3.1. Plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului prin care s-a dispus măsura reținerii, măsura controlului judiciar sau măsura controlului judiciar pe cauțiune	299
3.2. Calea de atac împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive în cursul fazei de urmărire penală	300
3.3. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul procedurii de cameră preliminară	302
3.4. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul fazei de judecată	303
4. Măsurile preventive privite în special	303
4.1. Reținerea	303
4.2. Controlul judiciar	307
4.3. Controlul judiciar pe cauțiune	310
4.4. Arestul la domiciliu	312
4.5. Arestarea preventivă	316
4.5.1. Noțiune. Condiții specifice de luare a măsurii arestării preventive	316
4.5.2. Arestarea preventivă a inculpatului în cursul fazei de urmărire penală	323
4.5.3. Prelungirea arestării preventive a inculpatului în cursul fazei de urmărire penală	326
4.5.4. Arestarea preventivă a inculpatului în cadrul procedurii de cameră preliminară	328
4.5.5. Arestarea preventivă a inculpatului în cursul fazei de judecată	329
4.5.6. Luarea măsurilor de ocrotire	330
4.5.7. Tratatamentul medical sub pază permanentă	331
5. Măsurile preventive aplicabile minorilor	331
6. Măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice	332
6.1. Categoriile de măsuri preventive aplicabile persoanei juridice	332
6.2. Condiții	333
6.3. Aspecte procedurale	333
<i>Secțiunea a III-a. Măsurile de siguranță cu caracter medical</i>	335
1. Obligarea provizorie la tratament medical	335
2. Internarea medicală provizorie	337
<i>Secțiunea a IV-a. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare comiterii infracțiunii</i>	339
1. Măsurile asigurătorii	339
1.1. Aspecte preliminare	339
1.2. Bunurile cu privire la care se pot lua măsuri asigurătorii	340
1.3. Bunurile cu privire la care nu se pot lua măsuri asigurătorii	341
1.4. Procedura de luare a măsurilor asigurătorii în general	342

1.5. Contestarea măsurilor asigurătorii.....	343
1.6. Măsurile asigurătorii privite în special	345
1.6.1. Sechestrul penal propriu-zis	345
1.6.2. Poprirea.....	348
1.6.3. Notarea ipotecară	349
2. Restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare	349
2.1. Restituirea lucrurilor	349
2.2. Restabilirea situației anterioare.....	350
Capitolul al VIII-lea. Actele procesuale și procedurale comune	352
<i>Secțiunea I. Actele procesuale și actele procedurale</i>	<i>352</i>
1. Actul procesual	352
2. Actul procedural	353
3. Actele procedurale comune	353
3.1. Citarea.....	353
3.1.1. Noțiunile de citare și citație	353
3.1.2. Modul de citare și conținutul citației	354
3.1.3. Locul de citare	355
3.1.4. Înmânarea citației	357
3.2. Comunicarea altor acte procedurale	360
3.3. Mandatul de aducere.....	361
3.4. Accesul la bazele electronice de date	363
4. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite	364
4.1. Modificarea actelor procedurale	364
4.2. Îndreptarea erorilor materiale	364
4.3. Înlăturarea unor omisiuni vădite.....	365
<i>Secțiunea a II-a. Instituții legate de actele procesuale și procedurale</i>	<i>366</i>
1. Termenele în procesul penal.....	366
1.1. Noțiune. Categorii	366
1.2. Modul de calcul al termenelor	369
1.3. Acte considerate ca făcute în termen	370
2. Sancțiunile procedurale penale	370
2.1. Aspecte preliminare.....	370
2.2. Inexistența.....	371
2.3. Decăderea	371
2.4. Inadmisibilitatea	372
2.5. Excluderea probelor.....	372
2.6. Nulitățile	373
2.6.1. Noțiune	373
2.6.2. Clasificarea nulităților	374
2.6.3. Nulitățile absolute.....	375
2.6.4. Nulitățile relative	377
2.6.5. Efectele nulităților	378

<i>Secțiunea a III-a. Cheltuielile judiciare și amenda judiciară</i>	<i>379</i>
1. Cheltuielile judiciare.....	379
1.1. Noțiune	379
1.2. Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului	379
1.3. Cheltuielile judiciare avansate de stat (cheltuielile de procedură)	380
1.4. Cheltuielile judiciare avansate de persoana vătămată sau de partea civilă (cheltuielile de judecată)	382
1.5. Cheltuielile judiciare avansate de inculpat sau de partea responsabilă civilmente.....	382
2. Amenda judiciară.....	382
Teste-grilă.....	385
Răspunsuri teste-grilă	407